06/02/2022

Ελεημοσύνη και στάδια. Αυτοκριτική για όσους πιστούς

/ Γνώμες

Γράφει ο Νέαρχος Παναγή

Ελεημοσύνη η αρετή του να βοηθάς υλικά αλλά και πνευματικά τον συνάνθρωπό σου. Απόρροια της εντολής του Χριστού «Αγαπήσεις τον πλησίον σου ως σε αυτόν». Να αγαπήσεις τον συνάνθρωπο σου σαν να είσαι εσύ ο ίδιος. Φυσικά πριν να αγαπήσεις τον πλησίον πρέπει να αγαπήσεις τον εαυτόν σου, όχι ναρκισσιστικά, φίλαυτα, αλλά βάζοντας στον νου σου ότι κάθε κύτταρό σου είναι αποτέλεσμα της αγάπης του Θεού που σε έφερε στον κόσμο μέσα από την αγάπη των γονέων σου. Έτσι αναπόδραστα επέρχεται, από τον σεβασμό στο Θεό πρώτα απ' όλα, ο σεβασμός και η αγάπη στον εαυτό μας.

Ξεκινώντας και έχοντας ως δεδομένο ότι αγαπάμε και προσέχουμε τον εαυτό μας άρα τηρώντας και την προτροπή του Χριστού, νοιαζόμαστε και αγαπάμε με τον ίδιο βαθμό τον πλησίον μας. Ελεημοσύνη δεν είναι μόνο η υλική ή χρηματική

στήριξη του φτωχού, αυτού που έχει ανάγκη , είναι βέβαια και η πνευματική , αλλά και η υποστηρικτική σε ώρες ανάγκης, η «ψυχολογική». Βιβλία θα μπορούσαν να γραφτούν για το θέμα.

Ξεκινώντας από τον αδιάφορο τον αν-ελεήμονα , χαρακτηριστική φιγούρα κάθε εποχής αλλά ειδικά της δικής μας, παρατηρούμε την παγερή αδιαφορία του ατόμου στον πόνο του πλησίον, στην ανάγκη του, η οποία αδιαφορία και αυτή ξεκινάει από άλλα πάθη (εγωισμός, φιλαυτία, πλεονεξία, απιστία κλπ). Πιο κάτω είναι ο ελεήμων των καναλιών ή της προβολής. Κλασσικό παράδειγμα; άτομα να κρατάνε επιταγές ,διαλαλώντας την βοήθεια προς οργανισμούς, φιλόπτωχους κλπ σε κανάλια, εφημερίδες, μέσα κοινωνικής δικτύωσης με την ελπίδα να τους δει ο κόσμος , να τους θαυμάσει και να τους δώσει «likes».

Πάθη που συνοδεύουν την άρρωστη ελεημοσύνη, η αυταρέσκεια, η υστεροβουλία, η φιλαυτία, εγωισμός, έπαρση, υπερηφάνεια, φιλοδοξία, φιλαργυρία. Φυσικά η κίνησή τους είναι η βοήθεια προς τον εαυτό τους και όχι προς τον πλησίον. Ο πλησίον είναι το μέσον της προβολής , ένα αντικείμενο και όχι ο στόχος της ελεημοσύνης. Ουσιαστικά πρόκειται για εκμετάλλευση του ανθρώπινου προσώπου και της δυσκολίας του από τον εγωκεντρικό «ελεήμων». Ο μισθός που παίρνει από τον Θεό μηδενικός αφού καταπατεί το «σοῦ δὲποιοῦντος ἐλεημοσύνην μὴγνώτω ἡ ἀριστερά σου τίποιεῖ ἡ δεξιά σου».

Ποιο κάτω είναι ο ελεήμων που βοηθά αλλά δεν το διαλαλεί, εσωτερικά όμως είναι υπερήφανος και θεωρεί τον εαυτό του κάτι, αξίζει δε ανταμοιβής από τον Θεό για την καλή του πράξη. Μια εμπορική σχέση δηλαδή μεταξύ Θεού και ανθρώπου. Σου δίνω , να μου δώσεις πίσω. Σαφώς πιο πνευματική η κατάσταση από την προηγούμενη κατάσταση με λιγότερα πάθη να συνοδεύουν την πράξη αλλά με τον εγωισμό και την υπερηφάνεια παρούσες. Συνήθως οι ελεήμονες αυτής της κατηγορίας επιλέγουν ποιους θα βοηθήσουν, τον τάδε άνθρωπο, την δείνα οργάνωση κλπ. Είναι στοχευόμενη και «προμελετημένη» ελεημοσύνη , ίσως και ελεγμένη, «υποψιασμένη» εάν όντως ο «φτωχός» είναι φτωχός και όχι απατεώνας. Εάν υπάρχει υποψία απατεώνα τότε μάλλον η ελεημοσύνη ακυρώνεται.

Τελευταίο και κορυφαίο στάδιο ελεημοσύνης είναι η «τυχαία» ελεημοσύνη και εξηγούμαι πιο κάτω. Είναι η πιο καθαρή, αδιάβλητη, ταπεινή, αφιλόδοξη, ελεημοσύνη με ταυτόχρονο κόψιμο του θελήματος του ελεήμονος. Σε αυτή την περίπτωση ο ελεήμων δεν έχει υπόψη του να βοηθήσει κάποιο συγκεκριμένο άτομο, δεν το προμελέτησε ,δεν το έλεγξε και δεν το σκέφτηκε για να ενεργήσει. Αυθόρμητα, είτε λόγω Θείας παρέμβασης, ή καθαρής «τύχης», του παρουσιάζεται ένα άτομο που δεν το ξέρει, πρώτη φορά το βλέπει και που ζητά βοήθεια. Ακριβώς σε αυτή την κατάσταση ο ελεήμων δεν διστάζει , δεν σκέφτεται, δεν αμφιβάλλει

και ελεεί τον άνθρωπο που έχει ανάγκη , αυτόν που ο Θεός πιθανά του έστειλε. Ουσιαστικά «κόβει» το θέλημά του και αποδέχεται τον άλλο όπως τον βλέπει και όπως ο άλλος αυτό περιγράφεται και φυσικά ενεργεί ελεώντας. Στην ψυχή του δεν υπάρχει ίχνος εγωισμού γιατί έχει εξαφανισθεί με το κόψιμο του θελήματος που είναι μορφή ταπείνωσης. Δεν αναμένει από το Θεό ανταπόδοση αλλά και ούτε το θυμάται. Συνήθως τέτοια άτομα ξεχνούν τις ελεημοσύνες που έκαναν αλλά θυμούνται αυτούς που τους βοήθησαν. Άραγε εμείς σε ποιο στάδιο αυτής της κλίμακας είμαστε;

Η ελεημοσύνη φυσικά είναι μια ευρύτερη έννοια. Ελεημοσύνη δεν είναι μόνο να δώσεις χρήματα και υλικά αγαθά. Ελεημοσύνη είναι για παράδειγμα να σου έχουν πάρει την σειρά στην ουρά για την τράπεζα, ίσως και κατά λάθος, και να μην διαμαρτυρηθείς, ή να δώσεις την θέση σου σε κάποιον άνθρωπο, ή στο τραπέζι που θα φας να μην τρέξεις να πάρεις την καλύτερη μπριζόλα ή να μην βάλεις πρώτος να βάλεις φαγητό, ή να σωπάσεις για να μιλήσει ο άλλος για να μην τον στεναχωρήσεις, ή να καθαρίσεις κάτι που η καθαρίστρια δεν το έκανε σωστά για να μην απολυθεί. Ευκαιρίες υπάρχουν καθημερινά που ίσως είναι εξ ΄ίσου σημαντικές με την κλασσική ελεημοσύνη που έχουμε στο μυαλό μας.

Η ελεημοσύνη έχει και την πνευματική της πλευρά. Να μιλήσεις σε κάποιο που δεν ξέρει για τον Χριστό, το ευαγγέλιο, τον τρόπο απαλλαγής από τα πάθη, τα μυστήρια της εκκλησίας, να στηρίξεις ένα άνθρωπο που τον κατακρίνουν άλλοι, να χρησιμοποιήσεις λόγια του Χριστού για να υποστηρίξεις κάποιον συνάνθρωπο σου. Ίσως αυτή η μορφή ελεημοσύνης να είναι ανώτερη αφού μπορεί να βοηθήσει τον άνθρωπο αιώνια και όχι πρόσκαιρα παρέχοντας μόνο υλικά αγαθά. Είναι βέβαια ίσως πιο εύκολη αφού δεν μπαίνει το χέρι στην. Είμαστε τέτοιοι άνθρωποι, ομολογούμε τον Χριστό, μιλάμε με λόγια του Ευαγγελίου ή ντρεπόμαστε και θεωρούμε ότι δεν αρμόζουν σε εμάς αλλά μόνο στους Θεολόγους, ιερείς κ.λπ.;

Είναι βέβαιο ότι αν όλος ο κόσμος ήταν ελεήμων, τότε τα κράτη θα ήταν και αυτά ελεήμονα και τότε δεν θα υπήρχε κουβέντα για πείνα σε φτωχές χώρες, ούτε για βία, ούτε για πολέμους, σκοτωμούς, ούτε για εκμετάλλευση. Γιατί ο ελεήμων μόνο καλό μπορεί να κάνει και για αυτό και ο Χριστός λέει «Μακάριοι οι Ελεήμονες ότι αυτοί ελεηθήσονται». Ας ασκήσουμε αυτή την αρετή και ας απαλλαγούμε από τα πάθη που την συνοδεύουν.